

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 65 hallituksen esityksen johdosta kone- ja laiteinvestointien vähennysoikeutta koskeviksi muutoksiksi liikevaihtoverolainsäädäntöön

Eduskunta on 20 päivänä syyskuuta 1988 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 116 kone- ja laiteinvestointien vähennysoikeutta koskeviksi muutoksiksi liikevaihtoverolainsäädäntöön.

Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt eduskunnan valiokuntaan 13 päivänä syyskuuta 1988 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Laineen ym. lakialoitteen n:o 65 laiksi eräitä tuotannollisia investointeja koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain kumoamisesta sekä eduskunnan valiokuntaan 11 päivänä lokakuuta 1988 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Laakson ym. lakialoitteen n:o 85 kone- ja laiteinvestointien vähennysoikeutta koskeviksi muutoksiksi liikevaihtoverolainsäädäntöön.

Niin ikään valiokunta on käsitellyt eduskunnan valtiovarainvaliokuntaan 11 päivänä kesäkuuta 1987 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämät ed. Anttilan toivomusaloitteen n:o 75/1987 vp. jäteraaka-aineiden käytön lisäämisestä verosäännöksiä muuttamalla, ed. Joenpalon ym. toivomusaloitteen n:o 104/1987 vp. teollisen rakentamisen liikevaihtoverotuskohtelusta, ed. Kärhän toivomusaloitteen n:o 132/1987 vp. jätteiden hyödyntämiseen käytettävien investointien vähennyskelpoisuuden voimaansaattamisesta liikevaihtoverotuksessa, ed. Melinin ym. toivomusaloitteen n:o 159/1987 vp. teollisuuden investointien vähennysoikeuden laajentamisesta liikevaihtoverotuksessa ja ed. Puolanteen ym. toivomusaloitteen n:o 193/1987 vp. ympäristönsuojeluinvestointien liikevaihtoveron poistamisesta. Lisäksi valiokunta on käsitellyt eduskunnan valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi 3 päivänä toukokuuta 1988 lähettämän ed. Laxin toivomusaloitteen n:o 88 liikevaihtoveron poistamisesta rikinpoistolaitoksiin tehtäviltä investoinneilta.

Investointien vähennysoikeus koskee Suomen liikevaihtoverojärjestelmässä tuotannollisia investointeja ja eräitä energiainvestointeja.

Tuotannollisten investointien vähennysoikeudesta säädetään eräitä tuotannollisia investointeja koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetussa laissa ja energiainvestointien vähennysoikeudesta energiainvestointien liikevaihtoverovähennyksestä annetussa laissa.

Liikevaihtoverovelvollinen saa vähentää 75 prosenttia uuden teollisuusrakennuksen ostohinnasta. Vähennys vastaa keskimäärin rakennuksen ostohintaan sisältyvän liikevaihtoveron täyttä määrää.

Tavaroiden valmistustoimintaa harjoittava liikevaihtoverovelvollinen saa lisäksi vähentää 80 prosenttia välittömästi valmistustoiminnassa tai siihen liittyvässä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa pääasiallisesti käytettäväksi hankkimensa tai itse maahan tuomiensa koneiden, laitteiden, työkalujen ja niiden osien sekä niiden ostohinnan yhteydessä suoritettavien verolisten asennustöiden ostohinnoista.

Energiainvestointien liikevaihtoverovähennyksistä annetun lain mukainen vähennysoikeus koskee tiettyjä, laissa erikseen mainittuja uusinvestointeja. Vähennysoikeus on samansuuruinen kuin tuotannollisten investointien vähennysoikeus eli rakennusinvestointien osalta 75 prosenttia sekä kone- ja laiteinvestointien osalta 80 prosenttia.

Hallitus ehdottaa, että liikevaihtoveron kertaantumisen vähentämiseksi kone- ja laiteinvestointien vähennysoikeus korotettaisiin 80 prosentista 90 prosenttiin. Käytettyjen koneiden ja laitteiden myyntihinnoista sekä vähennysoikeuden ulkopuolella olevaan käyttötaroitukseen siirrettävien koneiden ja laitteiden arvosta olisi vastaavasti ehdotuksen mukaan luettava 90 prosenttia myynnin verotusarvoon. Energiainvestointien liikevaihtoverovähennyksistä annetun, vuoden 1995 loppuun saakka voimassa olevan lain 2 §:n 3 momentin sanamuotoa ehdotetaan samalla selvennettäväksi.

Lakialoitteeseen n:o 65 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan kumottaisiin tuotannollisia investointeja koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolain

toverolakiin annettu laki vuoden 1989 alusta lukien.

Lakialoitteeseen n:o 85 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan kone- ja laiteinvestointien vähennysoikeus olisi 40 prosenttia.

Toivomusaloitteessa n:o 75/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin investointien lvv-huojennuksen myöntämiseksi jäte- raaka-aineiden keräilyä ja käsittelyä harjoittaville yrityksille.

Toivomusaloitteessa n:o 104/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin teollisen rakentamisen asettamiseksi liikevaihtoverotuksen osalta tasa-arvoiseen asemaan työmaalla tapahtuvan rakentamisen kanssa.

Toivomusaloitteessa n:o 132/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin jätteiden hyödyntämiseen käytettävien investointien ja ostomenojen vähennysoikeuden toteuttamiseksi liikevaihtoverotuksessa.

Toivomusaloitteessa n:o 159/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus antaisi eduskunnalle esitykset teollisuuden investointien vähennysoikeuden laajentamiseksi liikevaihtoverotuksessa ja tasausveron supistamiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 193/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus,

että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin ympäristönsuojeluinvestointien liikevaihtoveron poistamiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 88 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin liikevaihtoveron poistamiseksi rikinpoistolaitteisiin tehtäviltä investoinneilta viimeistään vuoden 1989 alusta.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset tarkoituksenmukaisiksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä. Valiokunta on todennut, ettei energiainvestointien liikevaihtoverovähennyksistä annetun lain 2 §:ään ehdotettua sanonnallista muutosta voida pitää tarkoituksenmukaisena, joten säännös on tältä osin säilytetty nykyisenä. Lisäksi valiokunta on korjannut lain voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen 2 momentissa olevan virheellisen viittaussäännöksen.

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen muuttamattomana ja 2. lakiehdotuksen näin kuuluvana:

2.

Laki

energiainvestointien liikevaihtoverovähennyksistä annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan energiainvestointien liikevaihtoverovähennyksistä 11 päivänä heinäkuuta 1986 annetun lain (547/86) 2 §:n 3 momentti ja 4 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §

— — — — —
(Poist.) Verovelvollinen saa *niin ikään* vähentää 90 prosenttia *niiden* välittömästi 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa rakennuksissa ja pysyvissä rakennelmissa harjoitetussa tavaran valmistustoiminnassa käytettävien koneiden ja laitteiden samoin kuin niiden hankinnan yhteydessä suoritettavien verollisten asennustöiden ostonhinnoista, *jotka liittyvät rakennusinvestointiin sitä käyttööön otettaessa (kone- ja laiteinvestointi).*

4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös
(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Lain 2 §:n 3 momenttia sovelletaan niihin lainkohdassa mainittuihin tavaroihin, jotka on toimitettu tai luovutettu tullivalvonnasta vähennyksen tekemiseen oikeutetulle verovelvolliselle tai jotka tämä on ottanut käytettäväksi muuhun kuin myyntitarkoitukseen lain voi-

maantulopäivänä tai sen jälkeen, sekä niihin työsuorituksiin, jotka on aloitettu lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen. Jos koneen tai laitteen toimittaminen tai työsuorituksen tekeminen on joulukuun 31 päivän 1995 päättyessä kesken, sovelletaan tätä lakia vain niihin

tavaroihin, jotka on toimitettu asennuspaikalle ennen viimeksi mainitun päivän päättymistä, sekä työsuorituksen siihen osaan, joka on tapahtunut ennen mainitun päivän päättymistä.
(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:o 65 ja 85 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:o 75/1987 vp., 104/1987 vp., 132/1987 vp., 159/1987 vp., 193/1987 vp. ja 88 hylättäisiin.

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1988

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola, varapuheenjohtaja Luttinen (osittain), jäsenet E. Aho, Ajo (osittain), Laaksonen, Lahti-Nuuttila (osittain), Maijala, Mäkipää (osittain), Rusanen (osittain), Sasi, Savolainen,

Tenhiälä, Viljanen (osittain) ja Vähäkangas (osittain) sekä varajäsenet Ahonen, Hämäläinen, Ikkala, Kietäväinen (osittain), Melin (osittain), Nyby (osittain), Pelttari, Renlund (osittain), Tiuri (osittain), Valli (osittain), Vihriälä (osittain) ja Viinanen (osittain).

V a s t a l a u s e i t a

I

Ympäristönsuojeluinvestointeja liikevaihtoverotetaan varsinaista tuotannollista toimintaa ankarammin. Teollisuusrakennusten liikevaihtoverovapaus ei koske ympäristönsuojeluun käytettäviä rakennuksia. Siten esimerkiksi jätevedenpuhdistamot ovat liikevaihtoverollisia. Samoin niissä käytettävien kemikaalien ostohinnat ovat liikevaihtoverotuksessa vähennyskelvottomia.

Rikkipäästöjen vähentämisohjelman toteuttaminen edellyttää vuoteen 1993 mennessä noin kahden miljardin markan suuruisia investointeja, joista huomattava osa jouduttaisiin voimassa olevan lainsäädännön perusteella toteuttamaan liikevaihtoverollisina.

Hallitus lupasi ohjelmassaan edistää ympäristönsuojelua mm. verotuksellisin keinoin. Samaa tähtää myös veroministeri Ulla Puolanteen ensimmäisenä allekirjoittama kokoomuksen ryhmäaloite, joka jätettiin huhtikuussa 1987. Siinä hallitukselta edellytettiin pikaisia toimenpiteitä ympäristönsuojeluinvestointien liikevaihtoveron poistamiseksi.

Mielestämme olisi ollut tarkoituksenmukaista toteuttaa tarvittavat muutokset kone- ja laiteinvestointien vähennysoikeuden muutoksen yhteydessä.

Eräitä tuotannollisia investointeja koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annettua lakia tulisiikin muuttaa niin, että jäteveden-

puhdistamot ja muut ympäristönsuojeluun liittyvät rakennukset vapautuisivat liikevaihtoverosta.

Uudet savukaasunpoistolaitteet tulisi energainvestointien liikevaihtoverovähennyksistä annetun lain säännöksistä poiketen tehdä vähennyskelpoisiksi. Siten sekä vanhoihin että uusiin energiantuotantolaitoksiin sijoitettavat savukaasunpuhdistuslaitteet vapautuisivat liikevaihtoverosta.

Kiireellinen tehtävä on myös jätteiden hyötykäytön edistäminen poistamalla sitä koskevat

liikevaihtoverotuksen erityisrasitukset. Tuotannollisten investointien liikevaihtoverohuojennukset tulisivat laajentaa koskemaan myös jätteiden keräilyssä ja käsittelyssä käytettäviä rakennuksia, koneita ja laitteita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan ehdottamassa muodossa ja 1. lakiehdotus näin kuuluvana:

1.

Laki

eräitä tuotannollisia investointeja koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräitä tuotannollisia investointeja koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin 19 päivänä joulukuuta 1980 annetun lain (848/80) 3 §:n 1 momentti ja 4 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentti 11 päivänä heinäkuuta 1986 annetussa laissa (546/86) ja 4 §:n 1 ja 3 momentti 13 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (946/85),

sekä lisätään 4 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, jolloin edellä tarkoitettu nykyinen 3 momentti muuttuu uudeksi 5 momentiksi, seuraavasti:

3 §

Teollisuusrakennuksena pidetään rakennusta tai pysyvää rakennelmaa, jota käytetään tehtaan, työpajana tai tällaiseen toimintaan välittömästi liittyvänä käyttö-, tutkimus- tai kehittämislaboratoriona taikka varastona, jätevedenpuhdistamona, toimisto- tai sosiaalilaitaina tahi muuhun tehdas- tai työpajatoimintaan välittömästi liittyvään tarkoitukseen. Teollisuusrakennukseksi katsotaan myös rakennus, jossa suoritetaan teräs- ja metalliromun, keräyspaperin, tekstiilijätteen tai lasi-, muovi- tai kumiromun käsittelyä teollisuuden raaka-aineeksi.

4 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Edellä 1 momentissa tarkoitetuksi valmistustoiminnaksi katsotaan myös teräs- ja metalliromun, keräyspaperin, tekstiilijätteen ja keräyslasin käsittely teollisuuden raaka-aineeksi.

Poiketen siitä, mitä energainvestointien liikevaihtoverovähennyksistä annetun lain 2 §:ssä on säädetty, uudet savukaasunpuhdistuslaitteet ovat tämän lain nojalla vähennyskelpoisia.

(5 mom. kuten 3 mom. valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1988

Esko Aho

Seppo Pelttari

Matti Maijala

Hannu Tenhiälä

Timo Kietäväinen

II

Lakiehdotuksista

Hallitus ehdotti yritysten verotuksen vähentämistä siten, että nostetaan kone- ja laiteinvestointien liikevaihtoverohuojennus nykyisestä 80 %:sta 90 %:ksi. Tämän jälkeen poistettaisiin koneilta ja laitteilta kokonaan liikevaihtovero. Hallitus tähtää arvonlisäverojärjestelmään siirtymiseen — eli kokoomus, sosiaalidemokraatit, RKP ja SMP maksattaisivat kuluttajilla, tavallisilla palkansaajilla ja eläkeläisillä sen välillisen veron, mitä yritykset vielä tänä päivänä maksavat. Näin ne ovat mukauttamassa meitä Euroopan yhteisön vaatimuksiin, tavallisen pieni- ja keskituloisen kustannuksella. Tähän valiokunnan enemmistö on innolla suostunut.

Hallituksen esitys vähentää liikevaihtoveron tuottoa 300 miljoonaa markkaa vuodessa.

Edustaja Laaksosen lakialoitteen n:o 85 mukaisesti SKDL:n edustajat ehdottivat valiokunnassa, että koneiden ja laitteiden liikevaihtoverohuojennus alennettaisiin ensi vuodeksi 40 %:ksi nykyisen 80 %:n asemesta ja että seuraavana vuonna vähennys poistuisi kokonaan. Se lisäisi liikevaihtoveron tuottoa 1 200 miljoonaa markkaa.

1.

Laki

eräitä tuotannollisia investointeja koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräitä tuotannollisia investointeja koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin 19 päivänä joulukuuta 1980 annetun lain (848/80) 4 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat 13 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (946/85), näin kuuluviksi:

4 §

Tavaroiden valmistustoimintaa harjoittava verovelvollinen saa *vuonna 1989* vähentää 40 prosenttia välittömästi tässä toiminnassa tai siihen liittyvässä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa pääasiallisesti käytettäväksi hankkimiansa tai itse maahantuomiensa koneiden, laitteiden ja työkalujen sekä niiden osien samoin kuin niiden hankinnan yhteydessä suoritettavien verollisten asennustöiden ostohinnoista, tai jos verovelvollinen on itse valmistanut

Toivomusaloitteista

Ed. Kärhän toivomusaloitteessa (n:o 132/1987 vp.) ehdotetaan jätteiden hyödyntämiseen käytettävien investointien vähennyskelpoisuuden voimaansaattamista liikevaihtoverotuksessa.

Ed. Puolanteen ym. toivomusaloitteessa n:o 193/1987 vp. ehdotetaan ympäristönsuojeluinvestointien liikevaihtoveron poistamista.

Ed. Laxin toivomusaloitteessa n:o 88 ehdotetaan liikevaihtoveron poistamista rikinpoistolaitoksiin tehtäviltä investoinneilta.

Nämä aloitteet ovat juuri oikea tapa valikoiden tukea sellaisia toimenpiteitä, jotka edistävät ympäristönsuojelua. Siksi me olemme niitä valiokunnassa tukeneet. Mikäli ne olisi tehty lakialoitteina, olisimme niitä myös itse säännöstekstiin esittäneet.

Ehdotammekin,

että Eduskunta hyväksyisi valiokunnan mietintöön sisältyvien lakiehdotusten asemesta seuraavat lakiehdotukset:

mainitut tavarat, 40 prosenttia liikevaihtoverolain 17 §:n 1 momentin mukaisesti myynnin verotusarvoon luettavasta määrästä.

— — — — —
Jos verovelvollinen myy tavarana, jonka osalta hän on tehnyt 1 momentin tai liikevaihtoverolakiin väliaikaisesti lisätyn 18 b §:n mukaisen vähennyksen, luetaan myynnin verotusarvoon 40 prosenttia tavarana myyntihinnasta. Jos verovelvollinen ottaa sanotun tavarana käytettäväksi muussa kuin 1 momentissa tarkoite-

tussa valmistus- tai siihen liittyvässä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa taikka lopettaa sanotun toiminnan harjoittamisen, luetaan 40 prosenttia tavarantoiminnan ostohinnasta tai liikevaihtoverolain 17 §:n 1 momentin mukaisesti verovelvollisen myynnin verotusarvoon luetusta määr-

ästä taikka, jos tavarantoiminnan käypä myyntihinta on näitä pienempi, 40 prosenttia käyvästä myyntihinnasta myynnin verotusarvoon.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2.

Laki

energiainvestointien liikevaihtoverovähennyksistä annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan energiainvestointien liikevaihtoverovähennyksistä 11 päivänä heinäkuuta 1986 annetun lain (547/86) 2 §:n 3 momentti ja 4 §:n 2 momentti *näin kuuluviksi*:

2 §

— — — — —
Ottaessaan rakennusinvestoinnin käyttöön verovelvollinen saa vuonna 1989 vähentää 40 prosenttia investointiin liittyvien, välittömästi 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa rakennuksissa ja pysyvässä rakennelmissa harjoitetussa tavarantoiminnan valmistustoiminnassa käytettävien koneiden ja laitteiden samoin kuin niiden hankinnan yhteydessä suoritettavien verollisten asennustöiden ostohinnoista (poist.) (kone- ja laiteinvestointi).

4 §

— — — — —
Verovelvollinen, joka ottaa koneen tai laitteen, jonka osalta on voitu tehdä tässä laissa tarkoitettu vähennys, ennen 1 momentissa sää-

detyn ajan päättymistä muuhun kuin 2 §:ssä tai eräitä tuotannollisia investointeja koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annettussa laissa tarkoitettuun vähennykseen oikeuttavaan käyttöön, on luettava 40 prosenttia kone- ja laiteinvestoinnin ostohinnasta myynnin verotusarvoon. Jos verovelvollinen myy edellä mainitun koneen tai laitteen tai lopettaa vähennykseen oikeuttavan valmistustoiminnan harjoittamisen, on lisäksi voimassa, mitä eräitä tuotannollisia investointeja koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain 4 §:n 3 momentissa on säädetty.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Samalla, yhtyen muilta osin valiokunnan ehdotukseen toivomusaloitteista, ehdotamme kuitenkin,

että toivomusaloitteet n:o 132/1987 vp., 193/1987 vp. ja 88 hyväksyttäisiin.

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1988

Timo Laaksonen

Juhani Vähäkangas